

EDINOST

Glasiło Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tržakah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

13. julij 1868.

13 t. m. je minolo 16 let, kar se je v Trstu krstilo s krvjo narodno gibanje tržaških Slovencev. Pred 16. leti, uprav na nedeljo 12. julija se je slovesno odprla čitalnica v Rojani in ko so okoličanski fantje se svojo zastavo prepevajoč šli skoz mesto, napadla jih je drhal, plačana morda celó z denarjem, ki je došel od onkraj velike luže, in unel se je boj, ki se je ta dan s tem končal, da je peščica napadenih okoličanov v beg zapodila veliko število Italijanov. Zdaj je šinol ogenj iz iredentarskega gnezda; pripravili so se na ozbiljen boj ter se oborožili z revolverji in bodali. Uže drugi dan dopoldne je šla po Trstu govorica, da se nekaj pripravlja, da pridejo na večer manderjerji v mesto na boj itd. O poludne se je pravilo, da so vsi revolverji pokupljeni. Na večer okoli devetih pa so se začeli pred kavano »Chiozza« kar naglo zbirati ljudje, da je bilo v malo trenotjih vse črno. Ta velika množica se iz začetka ni ganola, ampak tiho in mirno je stala na mestu. Po bližnjih ulicah pa so stale manjše trope in govorilo se je, da čakajo manderjerjev, ki imajo priti v mesto na ponočno stražo. Ali ti so uže za dne posamič prišli in tako je vse mirno bilo do polnoči. V tem času je blizu kavane »Fabris« sfrčala raketa v zrak in pred »Chiozzo« stoječa množica se je začela valiti na to stran. Predno pa je dospela do velike vojašnice, zaprli so jej pot iz nje poslani vojaki. Blizu Fabrisa so namreč italijanisi zalezli nekoliko manderjerjev, ki so iz ponočne službe mirno domu šli, napadli jih in z raketo

dali znamenje pred Chiozzo stoječej množici. Ko so prišli zraven tudi policijski in manderjerski stražniki, začel se je še hujski boj. Množica je začela streljati z revolverji; manderjerji niso streljali, tudi vojaki ne, ti so množico le razganjali.

Napadeni okoličani so se le branili; a tistikrat je po mestu stržil še okoličanski milični bataljon, ki je le to izvrševal, kar mu je bilo od gosposke in policije ukazano. Da bi se bilo pustilo bataljonu, da čini mirno svojo dolžnost in pomete plačano drhal z javnih ulic, da bi se jim bila dala celó podpora rednih vojakov, rabuka bi bila precej zadušena. Ali temu je bilo drugače. — Okoličanski bataljon je bil zapuščen; niso mu dali ne oblasti, ne varstva; ampak dopuščali so, da je drhal posamezne patrulje milice insultirala, da se je po blatu gazila c. k. opravo, c. k. porte épée; dopuščalo se je, da se je c. k. zastava, katere je bila botra sama cesarica, po skritih potih nesla Nabrežino, kder je okoličanski bataljon pričakoval cesarja, general Möring je mirno gledal, ko je drhal lučala s kameni, v morje metala pred njegovimi očmi vojake okoličanskega bataljona. Tako so znali tistikrat varovati državno avtoriteto v Trstu.

Prav tisto leto v jeseni pa se je vršil tudi imeniten tabor v Šempasu; tudi tega so hoteli Lahoni prekrizati, in videlo se je, da vlada mej goriškimi in italijanskimi Lahoni eden in isti duh in ozka zveza. Lahonska intriga je v Gorici tistikrat le toliko premagala, da so se taboritom strogo odmerile ceste, po katerih imajo hoditi okolo mesta na vipavsko cesto

in v Šempas; a da ni bilo baron Pino-ta v Gorici, kateri je pod svojo odgovornostjo odločno zahteval, da se dovoli tabor, bil bi namestnik Möring, katerega so imeli Lahoni na svoji strani, prepovedal celó tabor; torej bi se jim bila kmalo posrečila intriga popolnoma.

Ali tistikrat je bilo ministerstvo ustavovercev na krmilu in se taki brezobzirnosti niti ne bi bilo čuditi; temveč se moremo v očigled denanjim razmeram skoraj čuditi, da so se v tistej dobi mogli vršiti toliki tabori po vseh slovenskih pokrajinah. Vendar pa Primorski Slovenci nikoli ne pozabijo in ne smejo pozabiti 13. julija in 18. oktobra 1868.; to so bili za nas pomenljivi dnevi, ki so nas podučili, kaj imamo v vseh slučajih pričakovati, posebno od mero-dajnih, torej pri vladi dobro zapisanih Italijanov, kateri se v narodnih pravičnostih in v pravičnosti proti Slovincem prav malo ali nič ne razločujejo od iredentov, kakor smo mi to dostikrat trdili in dokazovali.

V spominu mora biti še vsem, kako smo mi ocenili Coroninijevo pravicoljubnost še ob času, ko so še nanjo vsaj nekoliko verjeli nekateri drugi naši listi; prav tako smo pisali o znanem Burgstallerju in o še nekaterih drugih, ki so se od nekdanj Slovincem na lice kazali dobri. — Ali pustimo to in preiskujmo, kak razloček ali pa kaka podobnost je v tem obziru mej letom 1868. in 1884.

Slovenci so se pred 16 leti začeli še le nekoliko bolj zavedati; saj so jih zbudili še le tabori, ki so bili karakteristično znamenje one dobe. Tržaška rabuka leta 1868. jih je našla

še popolnoma neorganizovane in zato so tudi prebili najhujše ponižanje. — Ali prašanje je, ali bi se taka nevihta smela nekaznovano denes nad njihovimi glavami raztresti. Mislimo, da teško.

Naša narodna zavest je vendar toliko napredovala, da bi nam tako ravnanje prešinolo srca z največjo srditostjo in da ne bi mirovali, dokler nam ne bi bilo zadoščenja, in naj bi ta boj za pravo trajal tudi leta in leta in nas stal najdražje nam sile. Avstrija ne bi mogla, ne smela več gluha ostati na naše silne tožbe. 16 let je šlo v večnost, a sovraštvo naših sodeležanov ital. jezika se v tej dobi ni poglelo prav nič, temu rastlo je v tistej in še večji meri, v katerej je rasla naša zavedenost in naše narodno gibanje, in denes vidimo pred sabo stranko italijansko, od katere skoraj ni pričakovati, da bi nam postala pravična in katera ne dopušča, da bi se na Primorskem izvedla naloga dana po cesarju sedanjemu ministerstvu z besedami: jaz hočem mir mej mojimi narodi.

Naši Italijani so v političnem obziru pravi bratje Velikonemcev; prvim in zadnjim je politični ideal: hegemonija ali nadvlada nad Slovanom. To mora biti po dosedanjih skušnjah znano v vseh, tudi višjih krogih avstrijskih. — Časi so se spremenili; nastopila je druga vlada, Slovanom bolj pravična in ta vlada je Velikonemce dosedaj še precej dosledno pobijala ter jim izvila iz rok oblast, katero so si prisvojili nad vsa avstrijska ljudstva. Na Poljskem, Češkem, zadnje dni na Moravskem in tudi na Kranjskem je denes spreme-

PODLISTEK.

Solza materina reši izgubljenega sina.

(Dalje.)

Bilo je jesenskega večera, hud vihar je tulil na morju in razbilo se je več ladij, ki so to noč po morju plavale, razkačeni valovi so jih metali, kakor orehove lupine. Jaz in tvoj oče, draga žena, sedela sva sama v biši, ti in mati ste šle uže spat. Tudi mi dva sva se uže pripravljala, da bi pospala, kar zaslišim jaz pok z morja, znamenje, da je ladija v nevarnosti. Ker je bil pa prehud vihar, nisva si upala na vodo, čakala sva težko prihodnjega jutra. Ko se je začelo daniti, bila sva uže oba po koncu. Ideva gledat, kako je z ladijo, katero je vihar naostre škrbine h kraju zanesel. Dolgo gledava po uže pomrjenem morju, pa ničesa ne moreva zapaziti. Ko pa više stopiva, zagledam jaz, dobro uro od kraja, ladijo na morji. Urno se pripraviva in vesljava do nje. Tja dospelši začneva klicati, pa nič odgovora nama ni bilo. Splezava na njo in gledava, pa žive duše ni bilo na njej. Oče gre gledat, kako visoko je voda narasla, vrnovši se, pravi, zelo se nama mudi, če hočeva kaj rešiti. Pospešiva se in mnogo, mnogo dragočnosti nabereva in v čoln spraviva. Veliko zlatnine in srebrnine je bilo uže v čolnu, oče še enkrat pogleda po vodi v ladiji in ker je narasla, pravi: Če hočeva še enkrat priti po blaga, morava se požuriti, ker ladija se k malu potopi. Z vso močjo ve-

sljava in nabrane reči na bregu pod grmovje skrijeva. Tudi v drugo sva naložila poln čoln blaga vsake vrste, a ko se vrneva v tretje, potopila se je bila uže in morje je vse bogastvo požrlo. Z očetom se zdaj posvetujeva, kaj s pridobljenim bogastvom začneva. Po dolgem govorjenju se zediniva, da nobenemu o tem nič ne razodeneva, bogastvo zakopjeva in da jaz tebe v zakon vzamem. Če pa pravi lastnik po denarjih vpraša, vrneva mu jih.

Zakopala sva jih pri jablani na vrtu proti morju za sežen od debla. Po mojej smrti jih izkopljata in kupita si kako naselišče kod drugod, to pa prvemu nesrečnemu mornarju, kateri k vama pride, darujeta. Če pa Urha najdeti, delita z njim premoženje in ljubita ga kakor mene. To je moja zadnja volja. Hud kašelj mu besedo zapre, da ne more dalje govoriti. Mati in sin sta pazljivo poslušala očetovo povest, na zadnje pa oba solze polilejo. Oba se tako ihtita, da očeta ne vidita, kako vedno bolj blede in roke sklepa. Še le, ko globoko vzdahne, opazi mati, da umira. Jezus, Marija, pomagaj! oče umira! S temi besedami skoči po koncu, začne ga s blagoslovljeno vodo krpiti in moliti. Po kratkem boji z smrtjo izdahne ribič svojo dušo.

Z neizrekljivo žalostjo sta mati in sin pokopala ljubljene očeta. Ko se od pogreba vrneta, domisli si Mihec očetovega sporočila in poprašva mater, kdaj bogastvo izpod jablane izkopljeta, mati nič ne reče. Zvečer pa mu veli, naj vzame matiko ter ide z njo na vrt.

Pod jablan došedši poprašva mati, kde je oče velel kopati. Seženj od jablane proti morju, pravi Mihec. Poglejva, kaj je

nama oče zapustil; odmeri seženj od morja in kopli, ukaže mati. Mihec koplje in koplje, pa ničesa ne dobi, oba mislita, da se je oče mešal in uže sta hotela kopanje popustiti. Še enkrat Mihec matiko v zemljo vsadi in na nekaj trdega zadene. Zdaj dalje koplje in k malu stojita mati in sin zraven dva čevlja dolge in čevlji široke skrinjice, strme se vanjo oziraje.

Sin prvi zapazi v skrinjici majhen ključek, hoče ga zasukat, pa ga ne more, in mati mora klešče pricesti. Po dolgem napevanju se ključ zasuje, pokrov odpre in glej čudo! mati in sin ostrmita, kaka svetloba jima oči blišči! Komaj se zavesta, primeta kovčeg vsak na eni strani ter ga odneseta v hišo. Vse se blišči in sveti, ena reč je lepša od druge, sin gleda in rije do dna, kaj je tamkej, prinese polno pest rumenih denarjev iz nje, pa jih ne pozna in ne ve, so li še veljavni. Začneta po vrsti vse na mizo razkladati in čudo pregledavati.

Pozno sta legla, pa nobeden očesa ne zatise. Zjutraj zgodaj Mihec vzame en denar in ga nese v mesto, da bi poizvedel, če so dobri ali ne in koliko veljajo. Mati pa doma premišljuje, kam s toliko bogastvom. Doma mi ni ostati, misel na očeta in sina, ki se morebiti po širokem svetu klati, ne dajala bi mi miru in pokoja, moram ga iskat.

Mihec ves vesel domu priskače in pripoveduje materi, česa je v mestu izvedel. Nese sem denar, tako pripoveduje, k zlatarju in ga prašal, koliko da zanj. Zlatar ga pogleda in pravi: trideset goldinarjev, in jaz sem ga mu dal, zlatar pa mi je v roko segel in rekel, če jih še kaj imate, pa mi jih še prinesite. Glejte, tukaj je trideset

goldinarjev, sedaj sva bogata. Z veseljem ogleduje mati toliko denarjev, če le četrt del onih prodam, misli si, pol sveta lahko obhodim. Počasi tudi Miha na svojo misel pripravi in oba skleneta, iti po svetu Urha iskat. Teden dni je hodil Mihec vsak dan v mesto in k zlatarju nosil denarjev, iznosil jih je polovico in prinašal domu veliko, veliko denarjev. V mesecu dni sta bila za odhod pripravljena, in nista se tako težko ločila od doma, kakor poprej Urb, ker sta bila na samotni sami in misel na očeta jima bi bila vsako veselje grenila. Poslovita se od znancev in odrineta od doma.

III.

Večer je, solnce se k zapadu nagiblje, majhen otok sredi šumečega morja se sveti v solčnih žarkih. Ne daleč od otoka se gibljeta dve velikanski ladiji, vse živo je na njih. Na kraju otoka pa so razpeti šatorji, da zadržujejo vroče solčne žarke, nihče se ne gane v okolici razpetja. Ko pa solnce zatone v morje, prične se novo gibanje. Izpod šatorov lazijo ljudje in tekajo sem ter tja, skoraj vsi so bili bradati, zagoreli od solčnih žarkov. Vsak gre v največji in najlepši šator, iz katerega grmi močan, oster glas, pozna se mu, da je vaje zapovedovati. Ko so vsi iz šatora odšli, prikaže se pri vходу mož korenjaške postave. Pokliče Jona, svojega najzvestejšega služabnika: Jona odvezi čoln, veslaj k ladijama in vprašaj, ali so uže zapazili plen. Jona, črn kakor saje, spolni povelje kapitanovo, c polu ure se vrne z novico, da plava ladija, daleč, daleč, od tod.

(Dalje prih.)

njeno stališče, in vidi se, da naša vlada tam izvršuje vsaj kolikor toliko program enakopravnosti, k ljubemu temu, da ima tam opraviti z vse drugim elementom, elementom, ki je v Avstriji od nekdanj nosil zvonec in je o svojem času protivil se tudi Italijanstvu na Primorskem. Videli smo, da je vlada tudi v Dalmaciji še celó v ustavovernej dobi kolikor toliko podpirala Hrvatsko in uspeh te politike v Dalmaciji je, da denes niti Italijani ne dvomijo več o tem, da je dežela slovanska dežela.

Le v Primorskih treh pokrajinah čutimo drug veter; le tukaj je ostalo še vse pri starem, skoraj prav tako, kakor da bi tukaj ustavoverstvo imelo še svojo zadnjo trdnjavo. V tem mišljenju nas potrjujejo posebno nekateri simptomi v Istri, potem zanemarjanje Slovencev v Trstu in okolici, najbolj pa zadnja afera s slavnostjo goriškega bralnega in podpornega društva. Kakor nevesela je ta prikazen sama ob sebi, vendar so pa nje naravni nastopki za nas tolažilni. Pred 16. leti ni bilo skoraj nobenega odpora; letos po 16 letih je pa stvar vse drugačna.

Iz poročil z vsega Goriškega je le en glas o srditosti naroda in o odporu na sezivanje goriških Lahonov. Ideja svoji k svojim je postala kri in meso. Tudi tržaška okolica je pokazala v zadnjem času, da se hoče postaviti popolnoma na svoje noge in da noče več moleč služiti namenu nekatere italijanske gospode v Trstu.

V največje zadoščenje pa nam je gibanje istrskih Slovanov, ki so baš pri zadnji volitvi pokazali, da narodna zavest intenzivno prodira v njihove kroge. — Italijani čuteči, da so se začeli majati stebri njihove hegemonije, kričati so začeli na vse vetrove, akoprem jim Slovan nikdar ne krati njihovih pravic, snujejo politična društva v Istri in v Gorici, in sploh mislijo na to, kako ne bi Slovana izpustili iz jarma. Nasvetovali so v to svrhu celó zedinjenje vseh treh dež. zborov primorskih v enega samega; a po par tednih so se uže zopet premislili in zdaj pišejo o tej stvari skoraj prav tako, kakor smo mi pisali pred 14 dnevi, da je namreč nevarnost, da bi nas Slovane v skupnem zboru ne mogli za vse čase majorizovati, zato da je boljše, da se le po političnih društvih edinijo itd.

Treba je pa znati, da je Goriškim in Istrskim Lahonom to oporekanje samih sebe bilo dekretirano od tukaj, iz Trsta, in morda pride še čas, ko bodo prav Lahoni z vso silo delali proti takemu potrebnemu združenju, za katero se pa morda začnemo potezati zdaj mi Slovani. Tako daleč so torej prišli v svoji bojazni, za trinoštvo na Primorskem, da uže sami ne vedo, katera sredstva bi vpo- trebili v njega obranitev. In ker se ne čutijo zadosti močne, še manj pa pogumne, zato prete, ne le nam Slovanom, temuč tudi dež. vladi, policiji, katera se zopet ozira na taka pretenja in s tem dokazuje, da na Primorskem še nismo prebili Möringovih časov. In tukaj molčimo, ker si lahko vsakdo misli svoje.

Ali naj si uže bode, kakor koli hoče, in ako se tudi ni v tuk. vladnih krogih nič spremenilo, pri vsem tem konstatujemo, da se je po 16letnem gibanju ipak v narodu mnogo na boljše obrnalo, da se Slovani na Primorskem po 16letnej dobi veliko bolj zavedajo, da so v obče napredovali.

Prav zato smo uže v začetku rekli, da denes ne bi smela več tržaška drhal nekaznovano proganjati

okolčanov po mestu, da bi bilo kaj takega najbolj nevarno Italijanom samim; posebno pa neodrešenim; kakor je uže prineslo in prinese še rogovljenje goriških lahončičev le njim zaslužen kazni. Po 16 letnih manjših in večjih bojih, moremo torej denes konstatirati, da je naš narod v zavesti napredoval. Italijani se pripravljajo za še večje borbe; pa zato bode odpor Slovencev še večji in ako bode stal v primeri z dosedanjim, bode naš narod v 8 letih več napredoval, nego je dosedaj v 16 letih.

Iz tega vzroka torej moremo 16letnico imenovati dokaz, da ne propadamo, ampak da se vedno bolj približujemo končnej zmagi. Tako se mi spominjamo 13. julija 1868.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesarjevič Rudolf je 11. t. m. z visoko svojo soprogo odpotoval iz Celovca naravnost v Monakovo.

C. kr. eskadra je 13. t. m. zopet zapustila puljsko luko ter odplula na vezbanje, proti večeru je dospela pred Reko, kder ostane nekoliko dni. Pričakovala jo je ogromna množica ljudstva in v pozno noč so se vozili čolni okoli s železom oklopljenih velikih, s katerih zlijajo smrtonosna žrela, pa varujejo tudi bregove prežečega sovražnika in hité na pomoč, kder je pomoči treba. To zadnje se je na Reki pripetilo uže prvo jutro po dohodu c. k. eskadre, o čemer poročamo na drugem mestu.

Cesar je podelil viceadmiralu baronu Sterneku dostojanstvo tajnega svetovanja, kanonskim načelnikom, ki so se 9. julija vdeležili streljanja v tarčo, pa je vsakemu 1 cekin podaril.

Zoper nov volilni red, kateri je izdalo trgovinsko ministerstvo za praško trgovinsko zbornico, vložila je ta priziv, kateri je pa upravno sodišče odbilo.

Vojni minister je ukazal, da se k letošnjim orožnim vajam ne smejo popoklicati tisti rezervniki, ki so na Francoskem, da se kolera ne zatrosi v naše dežele.

Poljedelski minister grof Falkenhayn pride jutri v Trst ter se odpelje na ladiji Pelagosi v Pulj.

Moravski deželni zbor se je odprl konci minolega tedna. Takoj v začetku se je opazilo, da ima vso drugo podobo od poprejšnjega. Tudi deželni glavar ga je vse drugače nagovoril, nego poprejšnji; naglašal je namreč vzajemno, mirno, za deželo blagotono delovanje vseh strank brez razločka.

Hrvatski deželni zbor je v ponedelek zaključil svoje zasedanje; meseca avgusta se zopet snide, da izvoli regnikolarno deputacijo; če pa ta poravna navkrižnosti mej Hrvatsko in Ogersko, to je pač zelo dvomljivo.

V Bosni roparstva ne morejo popolnoma zatreti. Posebno preglavico dela prebivalstvu in redarstvu zloglasni ropar Milan Nikolić, ki uže več let počenja najdržišja razbojstva, i če tudi je na njegovo glavo postavljeno 700 cekinov, vendar ga ne morejo ujeti. 6. julija t. l. se je v Bjelini naznanilo žandarmeriji, da se Nikolić nahaja četrte ure od Bjeline. Vsled tega se je vzdignola vsa žandarmerija na dotično mesto ter je res našla njega z dvema tovarišema. Vodja žandarmerije je ustrelil za roparji, ali v tistem hipu ga je zadela krogla, da je na mestu mrtev obležal, roparji pa so ubežali. Drugo jutro je vojaško poveljstvo poslalo močne patrole v dotično okolico, ali vse iskanje je bilo zabadava.

Vnanje dežele.

Francoska poslanska zbornica je 12. t. m. dovolila dva milijona frankov za podporo mest, katere zadene kolera. — Zavrgla pa je prošnjo, naj se pomilosté anarhisti, ki so bili v ječo obsojeni, potem ko je minister notranjih zadev izjavil, da

bode vlada prizanesljiva tistim, ki so bili zapeljani, ne pa voajem anarhistov.

V Parizu so 14. t. m. kakor vsako leto, obhajali veliko narodno veselico, katere se je vdeležilo sila veliko ljudstva. Predloge i nasvete vseh zdravnikov, naj se veselica zaradi kolere ne obhaja, zavrgel je pariški mestni svet; celo iz okuženega mesta Marsilije so prišli v Pariz posebni vlaki, ki so pripeljali mnogo ljudi na veselico. Z čisto neskaljeno radostjo pa se ta veselica ni izvršila. Pred gostilno Continental se namreč opoludne zapazili studentje nemško zastavo ter začeli kričati, naj se odstrani; nekateri so na to priskočili, raztrgali zastavo, pobili okna in polomili vrata gostilnice. Policija je na to razgnala razsajalce.

Na Angleškem je ljudstvo silno razburjeno zaradi tega, ker je zgornja zbornica od spodnje zbornice uže sprejeto predrugečbo volilnega reda za državni zbor zavrgla. Ta razburjenost je toliko ter ima tako moč, da v kratkem času lahko gosposko zbornico in z njo angleško konservativce v prah telebi. (Pri tej priliki moramo pristaviti, da so angleški konservativci skrajni prav taki, kakor naši liberalci, liberalci pa imajo našim konservativcem zelo enaka načela, na Angleškem se tedaj imenujejo politične stranke s pravim imenom, pri nas pa je narobe svet, ker naši liberalci so veliko manj liberalni, nego naši konservativci, to priča neovzdržljivo mnogo v zadnjih letih v državnem zboru sklenjenih zakonov, vzletisti predrugečba volilnega reda za državni zbor.) Vrnimo se zopet k stvari: Vsa liberalna društva na Angleškem, in teh je tam veliko, zarotila so se zoper zbornico lordov; na prvi klic londonskega liberalnega društva sešlo se je v Hydeparku 200.000 vdeležnikov in vsi ti brez izjeme so protestirali zoper sklep zgornje zbornice. — Gladstonov predlog, ki je bil, kakor uže rečeno, v spodnji zbornici sprejet, ima ta namen, da se tudi nižji in ubožnejši stanovi pokličejo k političnemu delovanju; po njegovem predlogu bi se število volilcev pomnožilo za dva milijona, in ko bi to potrdili obe zbornici, potem bi predložil drug predlog, po katerem bi se pravično uredile volitve v posameznih volilnih okrajih. A angleški konservativci delajo prav tako, kakor naši liberalci, oni nečejo te predrugečbe dovoliti, če tudi so uverjeni, da je pravična in potrebna, le zato ne, ker sovražijo Gladstona, kakor tudi naši liberalci nočejo glasovati za najpotrebnišo stvar le iz tega vzroka, ker jo priporoča vlada, katero sovražijo. Prav nič ne dvomimo, da Gladstone ne bi zmogel, ker dela za pravično stvar in ker ima ljudstvo na svoji strani; pri tem pa je lahko mogoče, da se vsa zgornja angleška zbornica razruši, ker jo ljudska volja in oblast iz državnih ustanov izbriše. Kar pa velja o angleške višje zbornici, to ne velja o naši gosposke zbornici, ker je nje sestava drugačna, pač pa velja o liberalnih poslancih poslanske naše zbornice, ker do teh sega tudi pri nas ljudska volja in oblast.

V angleški poslanski zbornici je Gladstone 11. t. m. naznanil, da upa, da finančna komisija uže v začetku prihodnjega tedna izvrši dela o egiptovskem prašanju in da se konferenca potem v enem ali dveh dneh zopet snide. Komisija je svoja dela tako skrbno pripravila, da se sme pričakovati, da bodo dela v konferenci v malo dneh dokončana.

O egiptovski konferenci se poroča iz Londona, da so se francoski finančni pri- družniki izrekli zoper znižanje obresti egiptovskega dolga; dalje se poroča, da Rusija o vredbi finančnega stanja ne vidi še poročstva, da bi s tem bilo Egiptu uže pomagano, ampak želi uredbo vsega egiptovskega organizma, katero vredbo naj bi velevlasti krepko v roke vzele. Vidi se iz tega, da bo Egipt delal Evropi še mnogo preglavice.

V Črnem morju na anatolskem obrežju so se prikazali morski roparji. Izropali so uže dve ladiji, ki ste bili na poti z Batauma v Carigrad, ter bili naloženi z drago svilo. Branite se niste mogli, ker imajo roparji nagle ladije in so dobro oboroženi.

Iz Tiflisa se poroča, da je več perziških bataljonov prestopilo turško mejo, pridrlo v deželo Giovani in turške gosposke prognalo. Turška vlada si prizadeva, da bi od kristjanov dobila pomoči in Perzežez mejo vrgla, ali kristijani begajo, da se odtegnó turškim zahtevam.

Iz Suakina se poroča, da Angleži delajo v Suakinu veliko orožnico ter se pripravljajo, da pošljejo veliko moč, najmanj 20.000 mož, da vzamejo Berber krivemu proroku. — Muddir v Dongoli pa je izdal razglas, v katerem poroča, da ga je Mahdi imenoval za emirja in da hoče napasti Vadihalfo.

DOPISI.

Iz Rojana, 13. julija. — Denes smo imeli tukaj običajno procesijo ali opasilo. — Ves Rojan in sploh vsa cesta, po kateri se je pomikala procesija, bila je odidečena se zelenjem, cveticami in neštevilnimi zastavami, mej katerimi skoraj večina narodnih. Procesija sama ob sebi je bila kaj krasnega: na stotine zalih okoličank v narodni obleki s pečo na glavi, skoraj kakor da bi bile hotele demonstrirati proti dopisniku v zadnji »Edinosti«, ki je tožil, da naša vrla dekleta opuščajo prekrasno okoličansko nošo, potem je bil en oddelek veteranov z godbo, več tisoč okoličanov in meščanov, s kratka: procesija je bila veličastna.

Pri tej priliki moram pohvaliti vrle rojanske pevce, ki so pri procesiji in pri maši izbornu prepevali, prav na začudenje vseh navzočih. Ali pozabiti ne smemo tudi cerkvenega starešinstva, katero je preskrbelo za krasno odidečje cerkve in za najlepši red procesije. Napravilo je bilo tudi, da se bo streljalo; ali oni »šoštar«, ki je vrgel od sebe kopita, da zdaj ljudi nadleguje s svojimi hudomušnostmi in budalostmi, znal je v zadnjem hipu, kakor se je to zgodilo z goriško slavnostjo, preskrbeti prepoved precartanega našega magistrata, da se ni smelo streljati.

Popoludne so pa naši vrli pevci improvizirali prav lep koncert pri Boletu, katerega se je vdeležilo staro in mlado v največjo zadovoljnost.

Gorica, 14. julija. — (Domača klobuta). Vročina huda, soparno, blizo 36 stopinj in brez veterčka, a vendar se je danes, vtorek okoli 11^h, dopoldne povsem ohladilo. Dobitela je nas uboge »nevitežke« Slovence goriške z jasnega neba grozna ploha. Došla je namreč klobuta iz domačega tabora in klobuta domača boli, žge, peče ter ob enem nelzrekljivo skeli in treba zdravila, treba večjega zdravnika. Vtorek, 8. je slovenski klub deželnega zbora prebral v svoji skupščini poprej izdelano interpelacijo, ki le dogodka, temno osodo namerjavanega blagoslovljenja zastave slovenskega bralnega in podpornega društva, protislovja različnih znamenitih oseb opisuje ter je nekako zahtevala pojasnila in primerne zadoščene. Poslanci naši so bili tega mnenja, da se mora interpelirati, samo jeden, ki pa včasih brez hude namere rad svojo pot hodi in bi se bil kakor poštenjak morda vendar le udal, mislil je, naj se stvar še nekoliko premisli. Nekateri naših poslancev so celo trdili, da moramo vdo- biti ugoden odgovor in če ne, da izstopijo Slovenci iz deželnega zbora. Oblika pa ni bila prav po godu — odložila se je na to interpelacija na prihodnjo sejo, dne 14. t. m. in se je pooblastila dvojica poslancev, dva, rodna brata, da vso stvar se jedenkrat preštudirata in konečno utillizirata. Bila je prvotna interpelacija odnesena v Ghetto in uže vtorek zvečer so posamezni črnogledci in tudi nekoji poslanci trdili, da je sveta naša zadeva pokopana, da ne pride nikdar več iz Ghetta. Poparjenost se je uže kazala. Verovali pa nismo, kajti bilo bi prežalostno. Mej tem so vsi slovenski listi v daljših uvodnih člankih in v raznih dopisih o naši zadevi in o prebriki oso i naše svečanosti pisali in to z iskreno besedo, z svetim ognjem in pravim prepričanjem. Kdor temu ne veruje, naj čita liste od najstarejših »Novic« do naj mlajšega »Ljubljanskega listav«. Imenovala se je zadeva »občeslovenska«, dogodek velike važnosti. Tu pa se je italijanska stran bala interpelacije, ki je, kakor Damoklov meč visela nad marsikom — a človek obrača, bogovi obrnejo!

V današnji skupščini sta poročevalca izjavila, da interpelacija ni nič, kajti narod se ni razžalil. Čeprav je ves slovenski svet nasprotnega mnenja, čeprav je razburjenost po Goriškem velikanska, čeprav so vsi slovenski listi od 6. t. m. do denes in to brezizjemno javno izrazili svojo nevoljo, nezadovoljstvo, vendar le je modro voditeljstvo po petdnem premišljevanju sklenolo: »da se narod ni razžalil, da ni treba interpelacije«. Inter-

*) V tem obziru je morda res malo pre- črno risal. Ured.

pelacija se danes zvečer toraj ne stavi in mirna Bosna, kajti tako se ti ukazuje!

To je za naše srce, za naše ponosno čutenje hujše nego vsi dosejani udarci. Leško odpustimo vsem, saj so nam uže po rojstvu nasprotni — a tu je drugače. Kaki bodo nastopki temu udarcu, kaj pride za domačo klopoto? Bog sam ve! Ali zadnja instanca, to je nepokvarjeni, zavodni, razžaljeni narod napram svojim ljudem, napram lastnej krvi kaj črhe? Bodimo odkritosrčni, kajti vsakdanje življenje nam kaže, da ni dobro, če se odveč bahamo, če preveč lastni »jaz« hvalimo. Mi trdimo, ker so nas zadnji dnevi po hudej borbi v pesmiste spremenili, mi trdimo, da ho močal in mesto daljnega vspešnega delovanja, mesto požrtvovalnosti, navdušenosti nastopi po vsej progrognosti »meni je vse jedno.« Velikokrat smo vredni, da nas tepe osoda, kajti večkrat smo sami krivi; kdor reče prvo, prikimati mu je drugemu.

Nekateri poslanci hočejo precej po končanji sešiji svoj mandat odložiti, ker se ne ujemajo s tem činom.

Morda pa, da se tudi kaj drugega zgodi — da se narod kot mandat oglasi, da se ohrabri in pokaže po postavnji poti svoje mnenje onim, ki bi ga radi zastopali in morda krivo sodili. Prorokovati nečemo nič — a to pravimo brez jeze, brez ognja, ker nam je zadnjega vesolna ploha današnjega dne pogasila, da je domača klopota silno huda in da skeli.

Vam pa tržaškimi Slovincem, koji ste z nami čutili in ste se hoteli z nami pošteno veseliti kot poštenu Avstrijci, poštenu državljanu in olikancu, vam naj bo za danes dovolj, da interpelacija v deželnem zboru goriškem ne bo, kajti »Slovinci se niso razžalili!

Italijani, koji so zagovarjali svoje naj si bodi opravičene ali pa ne opravičene pravice, pa so se sedaj zjediniili okoli svojih mož in so osnovali te dni novo »politično društvo za interese Goriške in Gradišanske grofije«. Društvo bode delalo, bode zdato delalo. Društvo misli celo osnovali slovenski list, da bi njim naše ljudi v svojo mrežo lovilo. Nam pa je le slušati, spoštovati, čestiti, vbožavati, klečeplaziti, kajti, kaj bi delali, skrbeli? saj naši bogovi dovolj skrbje, oni bogovi, ki so odsvetovali, da se Slovinci poprimejo dela pri zadnji volitvi v trgovsko zbornico, oni bogovi, koji »Sloga« složno, presložno spi in molči, da se zopet prebudi, ko pride leta 1885, volitev v državni zbor.

Italijani se danes radujejo, a radujejo se tudi denes Nemci v Gorici, kajti dobili so za nemško šolo po »Schulvereinu« 2000 goldinarjev na leto — mi pa smo prejeli »domačo klopoto«. Vsakemu svoje, vsak ne more pečenke jesti in za nas je tudi nezabljena polenta na živino — gojnej ulici dobra. Pa kaj jed, kaj pijača, kaj veselje — »domača klopota« boli!

Iz Kanala, 12. julija. — Tudi v našem slovenskem trgu je povzročilo veliko razburjenje nesramno postopanje pest razgrizlih goriških »farčamezarijev«, vsled česar se je morala lepa in zaželena slavna blagoslovljena zastava bralnega in podpornega društva za neodločen čas odložiti, kar mi daje povod, da podam tukaj čestitim bralcem par vrstic, kako je eden izmed tistih poštenjakov minoli teden v našem trgu nekaj urle prebil.

Minoli teden je bil dr. Josip Batič (ali kakor se sedaj popačeno piše: Battiggi) v Kanalu, kder je imel opravilo z slovenskimi strankami pri tukajšnjem c. k. okr. sodišču z strankami, ki mu žepe polnijo, za kar jim je on iz hvaležnosti pospeševal podpis protesta, da se Slovincem o preliki blagoslovljena zastava bralnega in podpornega društva z razvitimi prapori vohod v mesto zabrani, ter on pot za kozenjem, katera se je nalašč naredila, da se živina na živinski somenj tira, in drugi nepoznani koli odkážejo.

To je oni Batič, ki viha brke kakor kralj Humbert, menda zato, ker meni, da postane l'ambasciatore d'Italia in da ga bodo denes ali jutri slavili kot ustanovitelja »Italije kompote«. Le počaki, pobec, še en malo, pravi benečanec, vedi, da ti in tvoji pajdaši, katere imamo na prstih, zdramili ste s takimi čini narod, ne pa mu škodovali, malo premeten advokat si, da nisi premislil, da razdraženega medveda ni varno od blizu gledati, to pokaže gotovo narod slovenski tebi in tvojim pajdašem z dejanjem.

Naj toraj povem, kako je bil Batič v Kanalu sprejet.

Na trgu ga sreča znani narodnjak g. Karl K., kateri je bil nekda z Batičem dobro znan, B. ga pozdravi ter mu hoče roko podati, ali g. K. se mu nasproti postavi, osorno ga pogleda ter mu reče: »Možem take baže, kakor ste vi, če sem tudi le preprost kovač, sramujem se roko podati, sramujete se svojega počestja, plačilo za tako nesramno postopanje vam prej ali slej ne izostane.« Pristopili so mej tem še gg. M. Z., V. K. in A. K. in vsak mu je par gorkih zasolil tako, da je reva kar prebledel in trepetal, hlačice so se mu tresle in piščeta, ki so se mej tem v go-

stilni pri »Levu« cvrila, gotovo mu niso tako dobro dišala, kakor se je bil nadejal. Zdaj pa krepka beseda Buicem, Ipavcem, Kraševcem, Kanalcem, Tolmincem, pri sv. Luciji, Kobaridcem, Bolčanom in sploh vsem Primorcem: Kamor koli Goričanje svojo roko na vsak še tako majhen somenj vozijo, in vam težko zaslužene goldinarje pulijo, nič več ne kupujte od njih, posnemajte vrliga trgovca Jonkota; posebno pa županom, duhovnikom, učiteljem gorko na srce polagam, naj ljudstvo ob ugodnih prilikah o tem poduče, da se ki narod, od katerega živijo, tako nesramno žalijo, tudi po zasluženju kaznuje. . . . g.

Iz Rihemberka 12. julija. — Pri nas je vse razburjeno, in to po pravici, ker kar živi naš slovenski narod na zemeljske obli, ni še trpel takega ponižanja in to ne le od strani nepremišljene, fanatične lahonske svojati, katero bi drugače ne imenoval kakor izmeček, temuč tudi od druge strani, od katere bi se bila smela pričakovati zmernost in trezna sodba.

Čast je ponos vsacemu narodu, ker svetovna zgodovina nam dovelj jasno kaže, da narodi, ki so zgubili čustvo česti v sebi, poginejo v najkrajšem času.

Naše ljudstvo tukaj je silno razburjeno in skoraj se mi zdi, da ne more prenašati take sramote, kakoršno mu zadaje lahonska svojati, a to so paraziti tisti, ki žive na trupu našega naroda. Njegova vzburjenost dovelj jasno kaže, da je naš narod dosti zaveden, čil na duši in telesu, da ne bode več mogoče, pritisniti ga na steno našim nasprotnikom na ljubo, posebno takim subjektom, kakoršni so naši italijanski, ki delajo vse brez vsacega programa in cilja in prouzročujejo svojim sosedom, največ pa sami sebi s amote in škodo.

Da je omika in inteligenca pri naših »valorosi« lahondičih doma, to nam kažejo premnogi dokazi dejanski in moralni, ki so se proti nam goriškim Slovincem v najzadnejšem času demonstrirali, da pa te omike mej našimi lahondiči ne zmanjka, za to skrbli že »Il deposito del nostro celebre Corriere«, na tak način, da se mora kolikšak razumnemu človeku gnjusiti.

Dragi sorojaki! Sedaj imate čas pokazati, da imate čustvo do svojega naroda in materinega jezika, — ne puščajte, da blatijo našo čast na tako perfidni in nesramni način naši nasprotniki, da se kasneje ne bodo sramovali vas vaši nastopniki.

Vas, slovenske kupce pa, in slovensko občinstvo, zaprimegam, da kupujete blago le od odločnih narodnjakov, ki se ne bojé postaviti slovenskega napisa na čele svojih prodajalnic in prav tako ravnanje z odvetniki, katerih vam je našela tudi »Soča« lepo grešto in dobivajo od Vas skoraj izključljivo zaslužek.

Med temi, sram me je v srcu, nahajam tudi svojega domačina, poturico, ki nosi lično slovensko ime, kojega pa žalibože ne more gramatično pretvariti v italijanski pomen.

Sicer pa ga ne smem na tem mestu slavnemu občinstvu imenovati na tak teutonski način, kakor umeje to »illustrissimo Corriere«.

Iz Logatskega okraja, 8. julija (konec). Nasveti, kateri naj se deželnej uč. konferenci v daljno uradno uporabo izroče, stavi in vzprijeli so se tako-le: 1. § 33. deželne postavbe od 29. aprila 1873. I. naj se prenaradi in v prihodnje tako-le glasi: »Vsak šolski vodja ima pravico do stanovanja obstoječega iz najmanj dveh druga poleg druge, ležečih sob, v velikosti 28m² in 24m², vsaka z visokostjo nad 3 metre, in družih prostorov, kakor: kuhinje, jedilne šrambe, kleti in dvoranice. Poleg tu naštetih prostorov naj ima pa šolski vodja tudi uradno pisarno, brez katere ne sme biti nobena šola. 2. Tudi § 34. omenjene postavbe naj se tako prenaradi, da bodo imeli vsi učitelji in vse učiteljice pravico do stanarine, katera naj bi se jim s plačo vred v mesečnih obrokih naprej plačevala. 3. Pri vsakej šoli naj se napravi natančen popis voditeljevega stanovanja; original naj brani c. k. okrajni šolski svet, prepis pa vodja dotične šole. 4. V vseh šolah, kder se prebivajo do zdaj razen učiteljskega osebja tudi drugi ljudje, naj se ti, če je mogoče, denejo iz šole; če pa to ne nikakor ne gre, naj pa imajo od učiteljevega stanovanja popolnoma ločene prostore, in napravi naj se jim tudi poseben vohod.«

G. učitelj J. Bartelj je stavil nasvet radi prenaradi šolskih počitnic, kateri naj bi se o piliki deželnej učiteljske konferenci predložil, glasi se nekako tako-le: Velike počitnice na deželi in v onih krajih, kder ni srednjih šol, naj trajajo 2 meseca. Pustni ponedeljek naj bode šola, zato pa pepelnica prosta. Veliko sredo naj bi bila šola, a v sredo po Velikej noči prost dan; prav tako naj se zamenja Binkoštna sobota z sredo po Binkošti. Sv. Alojzij naj bode prost dan.

Prosti dnevi naj bi tudi bili, i to samo dopoludne, kedar so očitni cerkveni obhodi ali procesije.

Kadar se praznuje rojstveni in imenini dan Nj. Veličanstev, presvetlega cesarja in cesarice, isto naj velja, ali prav tako naj se tudi praznuje po vseh šolah rojstveni in imenini dan Nju. ces. kr. Visokosti cesarjeviča Rudolfa in Stefanije.

Nasvet se sprejme jednoglasno. Visokorodni gospod grof Pace poprime nato besedo in reče, da on ne nasprotuje tem nasvetom, ker se opirajo na pedagoški načela, a on nasvetuje in posebno priporoča red vsem in povsod.

Gospod predsednik se zahvali še gospodom referentom za njihov trud ter zaključi zbor s trikratnim »slava« — klicem presvetlemu cesarju. Učiteljstvo zapoje cesarsko pesen.

Obedovalo se je potem skupno v gosp. Arkojevem gostilni. Mej obedom je došel brzojavni pozdrav bratov kolegov Novomeških in Postojnskih, kateri so tudi prav isti dan zborovali; — odzdravilo se je takoj.

Mej zborovanjem je pa Logaški župan blagorodni gospod A. Mullej zboru čestital iz Ljubljane. Slaval!

Tudi je nas počastil z svojim pohodom pri obedu velečenjeni gospod Papler nadučitelj Barovniški, kateri je jako pri ljubljen mej učiteljstvom, in velečestiti gospod Čuk duhovni pomočnik Logaški. Zabavljali smo se prav kolegijalno, a le prehitro nam je prišel čas ločenja. Na zdravje! P.

Domače in razne vesti.

Čestitka izbornikom koparskega kotara. Iz Puljsčine, sela Promonture stigla je sledeča čestitka:

U doba, gdje su naši dušmani napeli sve svoje sile, da pokažu Istru kakovom nije; u doba, gdje bi nam se htjelo cieti našunajmaliju svetinju, naš hrvatski jezik; u doba, gdje smo u borbi sa lukavim i močnim neprijateljem prepušteni sami sebi, godi našem srcu vidjeti, da se narodni borci množe i da jih niti prijetne plaše, niti obećaji mame. Živili!

(Sljede podpis). **Mestni zbor** je imel zopet sejo večeraj zvečer. — Volile so se pred vsem razne komisije za leto 1884/85, in kar se je čuditi, tudi na Nabergoja, Nadliška, Dejaka so se ozirali pri teh volitvah. Sklenolo se je potem, da se mesto pritoži na najvišje upravno sodišče proti ministerstvu, ker ne dopušča, da bi mesto osnovalo svojo pripravnico za učiteljice. — Zbor je tudi dovolil f. 3670/82, za nakup potrebnega zemljišča pri Greti in za materijal v namen, da se razširi cesta v Miramar. Zanimiv je bil tudi predlog društva vode »Aurisine«, da bi se namreč mestni zbor ne oziral več ne na Reko, ne na druge vode, ampak držal se studencov Aurisine ki zadoščujejo. Zbor je o tem predlogu prešel na dnevni red, češ, da vodna komisija zdaj študira Reko-Bistrico, in da bi kak sklep v zadevi vode te študije le motil. Dakle gospodje še vedno misle na Bistrico, boljše rečeno na študije. V tajnej seji je zbor imenoval okrajnim komisarjem pri sv. Jakupu Josipa Sevniga, a zdravnikom na Opčinah Natala dr. Piccoli. — Zadnji skoraj gotovo ne zna slovensko, saj tega ni treba, ker Opčina je v Toškani.

Odlikovanje. Nj. veličanstvo cesar je blagovolil podeliti vojni kaznilnice v Kopru Rudolfu Mahoriču v priznanje za njegovo mnogoletno izbornu službovanje viteški križ Fran Josipovega reda.

Pomiloščenje. Cesar je 151 kaznencev pomilostil in jim odpustil še nadaljno kazen; mej temi v Ljubljani 10, v Kopru 16, v Gradiški 7 in 6 ženskim v Begunjah.

Oj magistrat! Mi smo te dni imeli priliko prepričati se po vsej okolici tržaške in po vseh bolj zunanjih ulicah mesta, da je skoraj povsod mnogo nesnage, in kaj koristi, ako znotranje mesto še tako čistijo, ako pa je Trst ves obdan z mlačkami, nečistimi kanali, kder se kopiči smrad, in drugimi smrdečimi odpadki. — Opozorujemo torej magistrat pred vsem na kopersko cesto, kder je od subega mlina pa skoro do Žavelj v postranskih cestnih žlebijh vse polno stoječe smrdljive vode, gnojnice, prav tako na nekatere kanale pri S. Luigi, na stoječe mlake pri S. Ivanu, v Rojanu itd. Pred kolero se je treba varovati tudi od zunaj, ne le od znotraj. Kajtiako se na periferiji začne bolezni, tudi mesto se je ne obvaruje. — Avviso a chi tocca. Če pa magistratu ni na okolici, bilo bi to podobno prislovcu: »Si taglia il naso per far dispetto.«

Par besed našemu magistratu. V nedeljo je imela biti v Bazovici beseda ondote čitalnice. — Ali stoprv v nedeljo, ko ni bilo mogoče več naznani povabljenecem, prepovedal je sl. magistrat veselico in to prepoved motiviral z obziri na občno zdravstveno stanje. — Ker pa je imel Sokol dovoljenje, zato je to društvo vse jedno napravilo svoj izlet v Bazovico. — Ali tam je Sokola uže čakal okrajni komisar in žandarji. — Sokoli so vmarširali v Bazovico z godbo,

ljudstvo jih je navdušeno pozdravljalo. Sokoli so peli in godba je godla. — Kar naglo komisar prepove godbo. — Sokoli so potem še dalje peli in vršile so se na dvorišču primizah, kder so sedeli Sokoli, razne napitnice. Pridetja 2 žandarja in hočete prepovedati napitnice, Sokol g. St. pa se ni dal motiti, on je govoril dalje, a ko je končal, šel je pred žandarja in jima rekel: »zdaj pa, ako hočete, uklenite in odpeljite me, kamor hočete.« — Žandarja sta šla. — To vse se je godilo v gostilni g. Urbančiča. — Kesneje pa so šli mnogi Sokoli v bližnjo gostilno g. Smerdu-a; tam so zopet peli in napivali si. — A magistratov komisar, ki je bil v bližnji krčmi, prikaže se zopet in zopet prepove govore. Sokol, g. St., ki je prav zdaj govoril, odgovarja, da ni nič po postavi prepovedanega govoril in nadaljuje. Ko se pa komisar še vedno ustavlja, vstanejo nekateri navzoči in komisarja tako spovedo, da ni vedel, kaj bi odgovoril; očito mu, da ne pozna nobene postave, da ravna kakor se ravna na Turškem, ter da mu vse društvo izreka ne le obžalovanje, temuč tudi zaničevanje. Osramočen komisar prosi odpuščanja in odide, ljudstvo pred gostilno pa je kričalo: »Bravo bravo, prav tako«, kaj smo na Turškem, strani z njim itd. Kesneje so nekateri fantje peli po Bazovici, a žandarja sta tekla za njimi in jih pretepala, enega celo nekoliko ranila, tako nam pravi nek Sokol, ki se je za fante potegnil in žandarjem zapretil, da jih bo tožil, ker nemata pravice ljudstva pretepati. Ljudstvo je bilo vsled teh reči močno razžaljeno, in lahko bi se bila unela rahuka, da niso skrbeli Sokoli za red. — Mi pa prašamo, kaka oblastinja je to, katero mora občinstvo stražiti, da ne prestopi postav in ne učini nereda in nesreče? — Ali zdaj ponižno prašanje na naš precartani magistrat: Zakaj je v Bazovici prepovedal veselico, čitalnično veselico, mej tem, ko je dovolil v Trebčah, vasi od Bazovice le pol ure oddaljene, javni ples (šagro) pod millim nebom? Ali so v Trebčah ljudje zavarovani pred boleznijo? Ali gre ta stvar po komparetuh? — Zakaj pa je policija dovolila, da je v soboto v »Mondo nuovo« plesalo kakih 1000 ljudi do 3 ali 4 ure zjutraj? Zakaj pa so odprta gledišča v mestu, kder je vendar bolj nevarno, nego pa v zračnej Bazovici? Kako postopanje je to? Ali se ne pravi s tem ljudstvo sčuvati?

Naposled prašamo slavno vladu, ali bo še dolgo dopuščala, da bodo gospodje od magistrata okolice tako provocirali, ali se jej ne zdi potrebno, kaj ukrenoti v namen, da se okoličanom ne krati tista svoboda, katero uživa vsak avstrijski državljan?

Tržaške novosti:

Amerikanska korveta »Kearsage« je došla v našo luko, a opustila je pozdrav s kanoni; pravijo da se Amerikanci izgovarjajo s tem, da ima korveta le 7 kanonov, in da take korvete pri njih ne salutirajo se strelom kanonov. Nam pa se zdi, da praktični Amerikanci štedijo na prahu, in v tem obziru jim ni zameriti.

V Kormin je v nedeljo odšlo mnogo naših Italijanov, ker tam so slavili našega podesta Bazzonija, došlo je tja mnogo društev in zastopov iz Furlanije, Trsta, Gorice. — Akoprem je Kormin na mej, tam se vendar niso bali kolere ali pa rubada; le v Bazovici je bila nevarnost tako strašna! Kolika skrb za Slovence, potem pa naj še reče kdo, da nas gospodje od magistrata nemojo radi.

Domača drama se je izvršil v soboto v hiši št. 3 ulice Crocefisso; tam je na stanu nek kovač Postor, ki se je rad prepiral se svojo ženo. — V soboto mu je kri posebno zavrela, ko mu je žena začela očitati slabo gospodarstvo, ves razjarjen vzame bližnji železni bat in jo z njim trikrat česne po glavi; ubožica se zgredi na pol mrtva, a se vendar še uleče v bližnje stanovanje neke prijateljice. Postor pa skoči po nabiti revolver ter se ustrelil v glavo in v noge. Smrtno ranjenega so odpeljali v bolnico, kder se nahaja tudi uboga žena.

Srednje šole tržaške državne in mestne so se večeraj sklenole. Na nemškeje gimnaziji je letos študiralo 130 Nemcev, 128 Italijanov in 119 Slovencev. — Maturo so napravili ti je Slovinci: Peter Defranceschi, Ivan Guzelj, Josip Knaus, Aleke. Kovačević Josip Modic, Stefan Pahor, Anton Prevec, Alfred Robiček, Anton Slokar, Henrik Stepančič, Fridrih Valušnik.

Samomor. 55. letni trgovec Stefan de Nicoló se je ustrelil z revolverjem v svojem stanovanju v noči od sobote do nedelje. — Ker nobeden v hiši ni slišal strela, so mrtvega našli še le v nedeljo popoldne v lastnej postelji.

Nesreča. 18 letni trgovski pomočnik, Peter Cigoj pri trgovcu jestvin P. Hrovatu je šel v nedeljo popoldne v vojaške kopelji, da se koplje. Plavati je znal kakor cvek; pri vsem tem pa se je spustil v veliki basen, kateri je le za dobre plavalce. Skočil, ako vidi da gre na dno, prime za lase drugega bližnjega plavalca in bi bil tudi tega potegnil v dno, da ni prišla

pomoč. Zadnjega so rešili, a ubogi Gligo je moral plačati se življenjem svojo neprevodnost. Čudno je le to, da niso mogli rešiti tudi tega, ko je vendar basin bil skoro poln plavalcev.

Od smrti vstal. Trije italijanski listi so prinesli zadnjo soboto vest, da je glasoviti predsednik fakiškega društva, Matej Sabbaz, oni, o katerem smo poročali, da je bil obsojen v zapor, ker je uboge fakine sleparil, v bolnici umrl. — Nek naš sotrudnik je uprav čital to vest v kavarni »Progressor«, kar stopi obče poznani Sabbaz ali Sabec (pa tega uže radi pustimo, da je Sabbaz) v kavarno. — V kavarni nazoči so vsled te prikazni kar osončni in nekateri so celo stopili možu bliže, da se prepričajo, je li to res oni Sabbaz, ali je to le njegov duh. Ker pa je kavo pil, overili so se vsi, da sta starcu »L'Indipendente« in »Cittadino« podaljšala življenje.

Goriški Slovenci! ne hočite več kupovati k tistim trgovcem, ne dajate več dela tistim odvetnikom, ki so podpisali protest zoper slavnost podpornega društva. Zadnja številka »Soča« je prinesla uže imena nekaterih takih trgovcev in odvetnikov; te si dobro zapomnite, kakor si tudi dobro zapomnite imena onih trgovcev, ki so vam Slovencem prijazni in pravični. — Dobro bi bilo, da bi se celó izdal in mej narod razdelil indeks, na katerem bodo stala vsa imena onih goriških renegeatov, ki se ne sramujejo živeti ob žuljih tistih, katere tako zaničujejo. — Naj nam verujejo goriški Slovenci, da s tem, da zapuščajo one kukavice, delajo sebi največjo čast pred svojimi brati Slovenci, pred vsemi Slovani in pred vsem pametnim svetom. Svoji k svojim! Vsem tistim, ki so dosedaj uže storili ta pametni korak, kličevo v imenu tržaških Slovencev: Živeli!!!

Mokra cunja zadoščuje. Slovenski fantje iz goriške okolice so v 6. dan t. m., ko se je tombola končala, od Travnika do Katarina in nazaj po mestu slovensko peli in nobeden lahonskih spak ni pristopil in rekel, da po italijanskem mestu se ne sme slovensko peti? Bali so se lislovenskih pesti? Tega se lahonom ni bati, kajti slovenski fantje niso in tudi ne bodo rogovileži, kakor italijanci; nikdar se še ni slišalo, da bi petarde metali. To se pa lahko dokaže, da so zvesti narodu, domovini in svetlemu cesarju. Gotovo se nikdo ne bo pretepal z lahonom, saj vsak Slovenec dobro vé, da za deset lahonom zadoščuje ena mokra cunja, pa ne slovenska pest.

Toraj slovenski fantje, nikar se črnih krokarjev ne hojte; nič žalega se vam nema vgojiti dokler ste pošteni narodnjaki; le zapojte brez skrbi: Ne udajte se! ne udajmo se!

Blizo tako piše nekdo iz Tolmina v »Sočo« in ima popolnoma prav. — Kaj mislite, da bi bil kedo črhol, ako bi bili mi Tržačani marširali z godbo v Gorico!

Podporno društvo v Gorici dobiva dan na dan več društvenikov; iz mesta in z dežele se oglašajo možje ter plačujejo vstopnino in mesečno uže naprej z željo, da bi bili sprejeti v društvo. Ravnanje, ki se je zdelo društvu v kvar, prinese mu največjo korist. Še parkrat naj nemirneži učinijo kaj zoper društvo in štele bo še enkrat toliko udov nego do zdaj. Tega naši nasprotniki gotovo niso ni namerjavali in pričakovali. Tako piše »Soča«, in mi temu dostavljamo, da bi se moralo podporno društvo prav zdaj pri ugodnej priliki razširiti po vsej goriškej deželi.

Nesreče. V ponedeljek zjutraj ob osmin se je na Reki v tomunu za petroloje užgal nemški parnik »Oktavia«, naložen z 2850 sodov bencina. K sreči je bila vrta naša eskadra ta dan pred Reko. Ona je izvela iz tomuna gorečo ladijo ter jo peljala na breg proti Voloski in tako obvarovala, da se ni zgodila večja nesreča. Pri tem pogumnem in nevarnem poslu sta se posebno odlikovala c. k. častnika linejne ladije Gyujto Szepesi-Martonos in naš rojak Dejak. Na gašenje gorečega bencina se ve da se ni moglo misliti, ker to je nemogoče, streljalo se v ladijo zato ni, da se ni oženj po morji razširil; uže ob 11. uri pa se je ladija razstrusnola, ko so sodi v njej pokali, da se je čulo grmenje, kakor v morske bitki. Štirji mornarji so bili hudo poškodovani; kako je oženj vstal, to še ni znano.

Nevihte. Z Kranjskega še vedno dohajajo prav žalostna poročila o nevihtah, katere so tudi po drugih avstrijskih deželah napravile prav veliko škode.

Praška »Politik« je prinesla v prevodu naš članek »Ne udajmo se«, ki govori o goriškej slavnosti.

Anarhiste v Ljubljani. Železnikar in Tuma še vedno sedita; te dni pa je dež sodnija potegnola v zapor zaradi anarhizma še te le rokodelce: Dekvalo, Kriegl-a, Brezckvarja in Höningmanna in kakor se sliši, še okolo 25 takih zmotenih se pojde bladih na Zabajek. V Ljubljani anarhisti, to je pač nezasišano!

Kolera dela velik strah na južnem Francoskem, ker zahteva vsak dan več žrtv in se tudi širi če prav ne še naglo. Iz Tulona in Marsilje beži, kdor le more, in prav to je slabo, ker se s tem bolezen še bolj raznaša; iz Tulona, ki ima okoli 70.000 prebivalcev, zbežala je tretjina prebivalstva, iz Marsilje pa, ki ima 320.000 prebivalcev, okoli 50.000. Poročila o kolero so taka le: V Tulonu je umrlo 11. t. m. 20 oseb, 12. pa 30 in 13. 11. V tem mestu je v 22. dneh umrlo 135 oseb za kolero, v letu 1835, ko je tam prvič razsajala ta bolezen, in je takrat imelo mesto le 36000 prebivalcev, pobrala je 1785 oseb.

V Marsilji je umrlo 11. t. m. 76 12. t. m. 83. 13. pa 48 oseb. Tudi v mestu Nimes je 10. t. m. umrla za kolera ena, iz Marsilje došla oseba. 12. t. m. pa v Lionu. Dr. Koch, ki je 11. t. m. zapustil Marsiljo, izrekel je, da je tam prava azijska kolera najhujše vrste; dr. Koch sploh veliko hudega prorokuje, a tudi on vsega ne vé, i nam se zdi, da ima ta učenik mož še več besedi, nego učenosti, ter imamo vero, da vidi prečno.

Tržne poročilo.

Kava — v boljše tendenci, cene nespremenjene, a trdnije.
Sladkor — tudi v boljše tendenci in utegnejo cene nekoliko poskočiti.
Sađa — zanemarjeno, cene prav slabe.
Olje — fino obrajtano, navadno zanemarjeno in se kupuje po nižjih cenah.
Petrolje — nespremenjeno na gl. 9%.
Domači pridelki — slabo obrajtani, cene uže nego mlahove.
Žito — malo kupčije, cene nespremenjene.
Les še precej obrajtan, cene dobre.
Seno — dobro konjsko po gl. 1.50 do gl. 1.90.

Borsno poročilo.

Borsni promet miruje uže nekaj časa, strah pred kolero, vročina, vse to neugodno upliva na spekulativni duh naših borsijanecv, katerih nekateri so tudi odšli na boljše zrak. — Kurzi drž. papirjev pri vsem tem trdni in stalni.

Dunajska Borsna

dne 15. julija

Enotni drž. d. v bankovcih	80 gl. 55 kr.
Enotni drž. d. v srebru	81 » 55 »
Zlata renta	103 » 40 »
5% avst. renta	95 » 75 »
Delnice narodne banke	854 » — »
Kreditne delnice	301 » 30 »
London 10 lir sterlin	121 » 75 »
Napoleon	9 » 67 »
C. kr. cekini	5 » 76 »
100 državnih mark	59 » 55 »

Poslano.

V »Edinosti« od 14. junija t. l. se nahaja dopis od tukaj, v katerem mene gosp. dopisnik onega dopisa naravnost s pratom svetu kaže in me dolži, češ da sem jaz 11. junija t. l. o tukajšni občinski volitvi pisal ter da sem vse na novo izvoljene občinske zastopnike prav grdo obrekoval in njega, g. dopisnika, pa za agenta na križpotu proglasil itd.

Pročitavši oni dopis v »Edinosti« od 14. junija t. l. sem koj na prvi hip zapazil, da g. dopisnik onega dopisa kar naravnost name meri. Gotovo da me je tako neopravičeno obrekovanje precej budo užalilo, posebnost pa zato, ker me je dotični g. dopisnik že večkrat, kakor tudi zdaj prehitro obsodil.

Ker je pa meni vedno ljubi in dragi mir pri srcu in ker je g. dopisnik precej odlična oseba, šel sem osobno k njemu in mu dokazal, da jaz nisem nikdar onega članka o tukajšnjih volitvah pisal in tudi z dotičnim dopisnikom ne v najmanjši zvezi bil; pač pa sem mu na obraz povedal, da je on zoper mene pisal ter sem zahteval od njega, ako mu je pri srcu ljubi mir, naj vse ono obrekovanje zoper mojo osebo v onem članku prav po tem potu prekliče, kar mi je tudi gosp. dopisnik zagotovil. Minolo je uže precej časa, ali Vaše zagotovilo, g. dopisnik, ni se še spolnilo, če tudi ste Vi, gosp. dopisnik, v prvi vrsti postavljeni, da mir pospešujete, vendar ste mojo Vam ponudeno prijateljsko roko s tem odbili.

Vedite, g. dopisnik, kakor vsaka stvarica, tako ima tudi potrpežljivost svoje meje in mogoče je, da se bode moral pozneje še tretji veliki zvon oglasiti; naprej Vam pa povem, da gotovo ne bode nič kaj prijetnega glasa imel.

Potem takem sem prisiljen slavno uredništvo najuljudneje prositi, naj ono svojo možko in pravično besedo izreče, da jaz nisem nikdar do Janes nobene črke, še manj pa oni članek od 20. maja t. l. v »Edinosti« pisal.**) Na Colu, 5. julija 1884.

Andrej Rovar.

*) Za takove članke je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon velevala. Uredn.

**) Pisatelj teh vrstic nam do danes nikdar še nič ni pisal. Uredništvo.

Izjava.

Podpisani naznanuje vsem svojim prijateljem, znancem, kupcem in sploh celemu p. n. slovenskemu občinstvu, da on ni podpisal vkljub vsemu pritisku od nasprotne strani protesta zoper svedanost blagoslovljenja zastave »bralnega in podpornega društva v Gorici«, ter se sploh nikdar in v nobeni zadevi vedel kot nasprotnik Slovencev. V dokaz navedenega zastavlja svojo častno besedo.

V Gorici, dne 8. julija 1884.

Jurij Može,
trgovec z laketnim blagom v
Raštelu v Gorici.

3—3

Praktikanta

iz dobre hiše, ki je dovršil vsaj spodnje srednje šole, ter je slovenščine i nemščine zmožen, išče slovenska tverka v Trstu.

Ponudba pod P S 5 poste restante v Trstu. 3—3

Spričevalo.

Podpisani potrjuje s tim, da so po natančnej preiskavi našli, da je cigaretni papir »LE HOUBLON« iz francoske tovarne za cigaretni papir gospodov **Cawley & Henry** v Parizu izvrstne kakovosti, popolnem brez tujih sestavin, zlasti pa zdravju škodljivih snovi.

Dunaj, v dan 24. maja 1884.

Dr. J. J. Pohl, red. jav. prof. kem. tehnologije na c. kr. tehnične visoke šole.

Dr. E. Ludwig, c. kr. red. prof. medic. kemije na Dunajskem vseučilišču.

Dr. E. Lipmann, izred. prof. kemije na Dunajskem vseučilišču.

(Pristnost teh podpisov potrdil je dr. J. Homann, c. kr. notar na Dunaji. Zgornje spričevalo je potrjeno in podpisano od c. kr. ministerstva vnanjih zadev in francoskega poslanstva na Dunaji v 28. dan maja 1884.)

Glasoviti želodčni liker MATCOVICH.

Elikzir nedosežen in od vseh enake vrste navpešnej v mnogovrstnih slučajih, napravljen je iz zelišč dinarskih Alp po gosp. **G. A. Matcovichu** v Kninu (Dalmacija). Zaloge v TRSTU v lekarnah **Jeromiti** in **Serravallo**, v ZADRU pri **Antonu Zariču**, u ŠIBENIKU pri **Ivanu Medicu**, v SPLITU pri **Rafaelu Campos**, v KNINU pri **Simionu Vojvodicu**, kder se prodaja in odpošilja

po 70 kr. sklenica

Zavitek in porto na račun naročnika. 17—24

POPOLNO OZDRAVLJENJE IN HITRO

vseh bolezní na živlih, epileptičnih
IN SKRIVNIH

po mojej edini metodi.

Plačati ni treba poprej dokler ni dotični popolnoma ozdravil. 10—25

Dr. prof. A. MALASPINA

ud mnogih učenih društev

106, FAUBOURG S. ANTOINE 106,
PARIS.

Posvetuje in zdravi se pismenim potem.

VELIKA PARTIJA ostankov sukna

(3—4 metre), v vseh barvah za cele možke obleke, pošilja proti povzetju po 5 gl. ostanek.

L. STORCH v Brnu

tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

Za poletje

oddaje se v najem

v SENOŽEČAH poleg Divače

lepa hiša, pripravna za dve ali tri družine, z 10 sobami, kuhinjo, kletjo itd., s pohištvom ali prazna. Več se poizvé od gosp. **G. B. Angeli-ja**, mirodijnica, na lesnem trgu v Trstu. 3—3

The Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer-jev šivalni stroj.

in to brez povišanja cene.

Poročstvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno

G. NEIDLINGER,

generalni agent 13—11

V Trstu, Corso, palača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr.

LA FILIALE della BANCA UNION

TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e di Cambio valute.

a) Accetta versamenti in conto corrente: Abbonando l'interesse annuo

per Banconote

3 1/2 % con preavviso di 5 giorni

4 % » » » 12 »

4 1/2 % » » » a sei mesi fisso

per Napoleoni

3 1/2 % con preavviso di 20 giorni

3 1/2 % » » » » 40 »

3 1/2 % » » » » 3 mesi

4 % » » » » 6 »

Godranno dell'interesse aumentato le lettere in circolazione con 5 giorni di preavviso dal 6 novembre a. c. quelle con 12 giorni dal 13 giorni e quelle con 24 giorni dal 25 novembre a. c.

IN BANCO GIRO

abbonando il 3% interesse annuo sino qualunque somma; prelevazioni sino a fiorini 20.000 a vista verso chèque; importi maggiori preavviso avanti la Borsa.

— Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteglia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di Cambiali per Trieste, Vienna e Budapest, rilascia loro assegni per queste ultime piazze ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso d'assegni, cambiali e coupons, verso 1/2% di provvigione.

c) accorda ai suoi committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie e ne cura gratis l'incasso di coupons alla scadenza. 52

La Filiale della Banca Union

(Sezione Merce) s'incarica dell'acquisto e della vendita di merci in commissione, accorda sovvenzioni ed apre crediti sopra mercanzie ad essa consegnate, oppure polizze di carico o Warrants.